

“Dirçəliş” əlillərlə bağlı mətbuat konfransı keçirib

İslam Baxşəliyev: «Minadan zərərçəkənlərin əksəriyyətinin qayğıya və ya xüsusi təhsilə və lazımi reabilitasiyaya ehtiyacı var»

Məlum olduğu kimi, BMT-nin Baş Assambleyası hər il 4 aprel tarixini Beynəlxalq Mina Təhlükəsizliyi Barədə Maarifləndirmə və Minalardan Təmizləmə Fəaliyyətinə Yardım Günü kimi qeyd olunmasını elan edib. Məqsəd isə mina və partlamamış hərbi sursatların (PHS) mülki vətəndaşların təhlükəsizliyinə, sağlamlıqlarına və həyatlarına hələ də ciddi təhlükə törətdiyi, milli və yerli səviyyədə sosial və iqtisadi inkişafa siper çəkdiyi ölkələrdə minaların təhlükəsizlik aradan qaldırılması sahəsində milli potensialın yaradılması və inkişaf etdirilməsi istiqamətində BMT-nin və digər müvafiq təşkilatların yaxından köməkliyi ilə dövlətləri davamlı tədbirlər görməyə dəvət etməkdir.

BMT-nin Baş Katibi Pan Gi Munun 4 aprel tarixi ilə əlaqədar müraciətində mina təhlükəsizlik aradan qaldırılması üçün bütün səyləri effektiv vasitələri səfərbər etməyə, geniş maarifləndirmə işi aparmağa, bütün milli və yerli resurslardan və vasitələrdən istifadə etməyə, həmçinin üzv dövlətləri, vətəndaş cəmiyyətini və

BMT-ni bu insanlara öz hüquqlarından istifadə və öz cəmiyyətlərində istehsalatda fəal iştirak etməyə imkan yaradan hüquqi, sosial və iqtisadi şəraiti təmin etməyə çağırıb.

Mina təhlükəsizlik aradan qaldırılması birbaşa olaraq mina təhlükəsizliyinə məruz qalmış dövlətlərin üzərinə düşür. Qeyri-hökumət təşkilatları, o cümlədən «Dirçəliş» Gənclər Sosial-Psixoloji Reabilitasiya Mərkəzi (GSPRM) isə Azərbaycanda fəaliyyət göstərən səfirliklərin, beynəlxalq qurumların ayırdığı maliyyə vəsaiti hesabına bu sahədə

layihələr həyata keçirir. Bu barədə “Dirçəliş” GSPRM-nin bu yaxınlarda keçirdiyi mətbuat konfransında ətraflı məlumat verilmişdir.

Mətbuat konfransında “Dirçəliş” GSPRM-nin direktoru İslam Baxşəliyevin verdiyi məlumata görə, adıçəkilən Mərkəz ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin Demokratiya Komissiyası tərəfindən ayrılmış qrant məbləği əsasında maliyyələşdirilən altı aylıq “Minadan zərərçəkənlər üçün bərabər imkanlar” layihəsi ilə 4 Aprel - Beynəlxalq Mina Təhlükəsizliyi Barədə Maarifləndirmə və Minalardan Təmizləmə Fəaliyyətinə Yardım Günüə öz töhfəsini verib.

Ümumiyyətlə, məlumat üçün qeyd edək ki, minadan zərərçəkənlərin cəmiyyətə reintegrasiyasında “Dirçəliş” GSPRM əsasən onların yaşadıkları cəmiyyətin fəal və təmnhüquqlu üzvü olmalarına köməklik edilməsi, insanların mina təhlükəsizliyi qarşı maarifləndirilməsi, peşə-sənət öyrədilməsi və iş yerlərinin təşkilatı da daxil olmaqla minadan zərərçəkənlərə tibbi qayğı və reabilitasiya xidmətlərinin təşkilatı,

minadan azad dünyanın təbliği və ölkələri minaların istehsalına, ticarətinə, daşınmasına və ya istifadəsinə son qoymağa çağıran beynəlxalq sənəd və konvensiyalara əməl etməyə çağıran ictimai vəkillik fəaliyyəti və s. istiqamətində işlər aparır.

2008-ci ilin oktyabrın 10-dan isə “Dirçəliş” GSPRM ABŞ-ın Azərbaycandakı səfirliyinin Demokratiya Komissiyası tərəfindən ayrılmış qrant məbləği əsasında maliyyələşdirilən altı aylıq “Minadan zərərçəkənlər üçün bərabər imkanlar” layihəsinin icrasına başlayıb.

Layihənin benefisiarları Görənboy, Naftalan, Mingəçevir, Yevlax, Ağdaş, Bərdə və Ağdam rayonlarında yaşayan minadan zərərçəkmiş şəxslərdir. Layihənin məqsədi monitorinq və ictimai vəkillik fəaliyyəti vasitəsilə yuxarıda qeyd olunan rayonlarda yaşayan və əlillik qrupunun verilməsi və ya dəyişdirilməsinə ehtiyacı olan minadan zərərçəkənlərin müəyyən edilməsi, aztəminatlı ailələr üçün nəzərdə tutulmuş ünvanlı dövlət sosial yardımının verilməsi üçün müəyyən edilmiş ehtiy-

ac meyarlarına uyğun gələn, lakin bu yardımı almayan minadan zərərçəkənlərin sənədlərinin hazırlanmasına köməklik göstərilməsi, həmin rayonlarda yaşayan minadan zərərçəkənlərin pozulmuş hüquqlarının bərpa edilməsi, əlillik qrupunun və ünvanlı dövlət sosial yardımının verilməsinə məsul olan müvafiq yerli

ve regional qurumların işində şəffaflığa nail olmaq məqsədilə həmin qurumlarla əməkdaşlıq edilməsi və hüquq pozuntusu törədənlərin kütləvi informasiya vasitələrinin və ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmasıdır.

Layihənin ilkin nəticələrinə əsasən qeyd olunan rayonlarda və kəndlərdə yaşayan və minadan zərərçəkmiş bir sıra şəxslərin əlillik qrupu almaq və ya dəyişmək məqsədilə rayonlarda tibbi-sosial ekspert komissiyalarının yerli və ya regional idarələrinə müraciət edərkən öz hüquqlarını tələb etməkdə çətinlik çəkdiyi müəyyən edilmişdir. Belə ki, minadan zərərçəkmiş şəxslər tibbi-sosial ekspert komissiya-

ların yerli və regional qurumlarının işçiləri tərəfindən onların fiziki əlilliklərinin müəyyən edilməsi prosedurlarından narazılıqlarını ifadə etmiş və həmin prosedurların rayonlarda şəffaf şəraitdə keçirilmədiyini bildirmişlər. Minadan zərərçəkmiş şəxslərin bəziləri bürokratik əngəllər səbəbindən rayon xəstəxanalarından 88 sayılı tibbi formanın alınmasında çətinliklərlə qarşılaşdıqlarını da bildirmişlər. Bəzi hallarda isə minadan zərərçəkənlərin öz problemlərinin həlli üçün aidiyyətli təşkilatlarla müraciət etməkdə həvəsizlik göstərməsi faktı da aşkar edilib. Minadan zərərçəkmiş şəxslərin ünvanlı sosial yardım almaq üçün aidiyyətli təşkilatlara müraciət edərkən də eyni neqativ hallarla qarşılaşdıqları da məlum olub. Ünvanlı dövlət sosial yardımının haqqında qanunda aztəminatlı ailələrə müəyyən

zərərçəkənlərin bəziləri fiziki, əqli və yaxud zehni xəstəliklərdən əziyyət çəkirlər və öz problemlərini müəyyən etməkdə, bölüşməkdə və ehtiyaclarını rəşional tərzdə ifadə etməkdə çətinlik çəkirlər. Onlardan əksəriyyətinin qayğıya və ya xüsusi təhsilə və lazımi reabilitasiyaya ehtiyacı vardır. Bölgədə əlil insanları üçün iş imkanları çox azdır. Onlara güzəştli tibbi qayğı və psixososial qayğı, demək olar ki, çox cüzi şəkildə göstərilir. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin nəzdində aztəminatlı ailələr üçün sosial reabilitasiya proqramları qəbul edilmişdir. Lakin çox təəssüflər olsun ki, həmin proqramların həyata keçirilməsində QHT-lərin imkanlarından lazımcınca istifadə edilməmişdir. Mina təhlükəsi sərhədiyan rayonlarda və onların kəndlərində hələ də aktual olaraq qalmaqdadır. Qarşıda görülməsi vacib olan çox işlər vardır. Bu səbəbdən də bu işdə Azərbaycan fəaliyyət göstərən beynəlxalq təşkilatlar, yerli və xarici biznes qurumları, eləcə də hər bir Azərbaycan vətəndaşı öz əməyini əsərgəməməlidir.

Mətbuat konfransında İ. Baxşəliyev 4 Aprel - Beynəlxalq Mina Təhlükəsizliyi Barədə Maarifləndirmə və Minalardan Təmizləmə Fəaliyyətinə Yardım Günü münasibətilə bütün kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələrini və geniş ictimaiyyəti mina və PHS təhlükəsi və onların aradan qaldırılması istiqamətində geniş maarifləndirmə işləri aparmağa çağırıb.

Mətbuat konfransında ABŞ-ın ölkəmizdəki səfirliyinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Terri Devüdon, BMT-nin Azərbaycandakı Nümayəndəliyinin İctimai İnformasiya Departamentinin direktoru Envera Selimoviç, Səhiyyə Nazirliyinin nümayəndəsi Yusif Babayev, «Əlillər Dünyası» qəzetinin təsisçisi və baş redaktoru, BƏC-nin sədri Tahir Xudiyev də iştirak ediblər. Konfransda həmçinin ABŞ-ın Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri xanım Enn Dərişev, səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev və 16 sayılı zona TSEK-in sədri Aydın Bayramova əlillərin problemlərinə xüsusi qayğı və diqqətlə yanaşdıqlarına görə «Dirçəliş» GSPRM-nin diplomları təqdimləndi.

Faiq Babayev

ƏHMƏD BƏY AĞAYEV İSLAM DİNİ HAQQINDA (Fəlsəfi düşüncələr)

rində İslam dininin qayda-qanunlarına düzgün əməl etdiyi, onun hökmlərini sədaqətlə yerinə yetirdiyi anlaşılır. Belə olmasa idi, təkrar edirik, arxayın danışmazdı. Həm də , qeyd edilirdi ki, o öz savadı, biliyi, bacarığı ilə də tanınırdı. Əgər Əhməd bəy Ağayev dini və dünyəvi yollardan birini tutsa idi, o biri tərəfdən tənqiddə məruz qalar, nüfuzdan düşərdi.

Mahiyyətində, məzmununda mənevəyyat ilə maddiyyatı vəhdət halında əhatə edən, birləşdirən, mənevəyyatı daha çox əks etdirən anlayışlardan istifadə olunması həmin mühtətin tələblərinə uyğun hərəkət etməyin zəruriliyini göstərən bir manevidir. Bununla da o, məsələyə hər iki tərəfdən yanaşmaq qabiliyyətində olanları razı sala bilməmişdir. Biz isə bir sıra dini anamların nəzəri və əməli tərəflərini bilmədiyimizdən, birtərəfli təlim aldığımızdan sözlərin yalnız zahiri deyilişi, quruluşuna əsaslanaraq nəticə çıxarıyıq.

Deməli, Əhməd bəy Ağayev “ biz müsəlmanları da girdabi-cəhəlet və zülmətdən sahilli-nicat və fəlahətə hidayət edən Quranımız olacaq” deyində müsəlmanları birgə fəaliyyətinə, vahid məqsəd uğrunda birləşməsinə nəzərdə tuturdu. İşdə, əməldə özünü əks etdirməyən hər hansı nəzəriyyat və mənevəyyat haqqında danışmağı yersiz və əhəmiyyətsiz sayırdı.

Burada Əhməd bəy hiylə də işlətməmişdir ; yeni özünü müdafiə üçün zahirən hər iki tərəfi razı salan, mahiyyət etibarilə bir tərəfə üstünlük

vermək üçün “ söz oyunundan” da istifadə etməmişdir. İslamı qəbul edən hər bir adam müsəlman adlanır. Həqiqi müsəlmanlıq isə sözlə təsdiq olunmur. Hər bir mömin və müsəlman bu adı sədaqətlə daşdığına, canı və qanı ilə qəbul etdiyini öz əməlinə, işinə, hərəkət və münasibətlərində göstərməli, sübut etməlidir .

İslam peyğəmbərinin yuxarıda sadalanan “ bütün möminlər, bütün müsəlmanlar qardaşlardır” kəlamı insanları birləşir, hamraylıq, ittifaq, zülmə və ədalətsizliyə qarşı mübarizə zədə yekdil olmağa səsləyir. Çünki İslam həmişə ədalətsizliyə, haqsızlığa, mənevəyyatın tapdalanmasına qarşı çıxmışdır. Çünki “ insan bütün yaranmışların əşrafidir”. İnsan həmişə yüksək, ulvi əməllər nümayiş etdirməlidir ki, öz xalqının, millətinin adına şərəf gətirsin. Haqsızlıq, zülm, işkəncə və təhqir iblisə xas olan cəhətlərdir. Mömin insan bundan çəkinməli, yaxşı işlərin ardınca getməlidir.

Budur İslamın bəşər övladı barəsində verdiyi hökmlər on cüzi bir nümunəsidir. Elə bu nümunənin özü İslamın siniflərə, təbəqələrə, zümrələrə olan münasibətini çox aydın və parlaq şəkildə əks etdirir. Əhməd bəy Ağayevin müsəlmanları düşdükleri ağır və çətin vəziyyətdən çıxmaq üçün Qurana, Allaha yaranmağa çağırışı da bununla əlaqədardır. O bilirdi ki, insanların maddi və mənevəvi həyatında İslam dininin böyük rolu vardır. Müsəlmanların bir millət kimi təş-

kilində, İslamın qadağan etdiyi , nifrət etdiyi zülmə, istismara, ədalətsizliyə qarşı onların birləşməsinə , cəmiyyətdə hökm sürən mənfəi hallara qarşı mübarizə işində iman, əqidə, etiqad ən böyük və kəsərlə vasitədir.

Bəs bu cür güclü və təsirli vasitələrə malik olan “müsəlman milləti” nə üçün “girişəri-bələ” olub, çətinliyə düşüb, nicat yolunu yaddan çıxarıb ?

Əhməd bəy Ağayev bunun cavabını “ İdareyi-ruhaniyyəminiz islami”məqaləsində çox cəsarətlə və bacarıqla vermişdir. O göstərir ki, Allahı, Qurani dünya malına, dövlətə, mənəbə satanlar xalqın inandıqları yüksək rütbəli ruhanilərdir. Hökumət, dövlət isə onları bu rəzil işlərdən, buraxdıqları nöqsanlardan məharətlə istifadə edərək onları ikiüzlü məmur, xalq kütlələrini də müti qula çevirmişdir.

“İdareyi-ruhaniyyələrin, şeyxülislamı, müftiliyi bina edən hökumətin ümdə qəsdı idareyi-ruhaniyyəyə vasitəli müsəlman ruhanilərini özünə müti edib, onları öz məqsəd və tədabirinə pişrəfinə vasitə etmək idi. Əsl mətləb ruhaniləri çinovnik edib çin, mənəb, maaş vasitəsilə ələddavim müsəlman işlərinə nəzarət etmək idi. İştə o gündən bu gündək bizim rəsmi ruhanilərimiz də hökumət qulluqçusu olub əsl millət qeydine qalmaqdan dəst-bərdar oldular.”

Burada, göründüyü kimi, Əhməd bəy Ağayev dövlət başçılarının müsəlmanlara qarşı çevrilməsi siyasətində “çinovniklik edən” ruhanilərin oynadığı rolu və hər iki tərəfin müsəl-

miqdarda sosial yardım verilməsi nəzərdə tutulsa da, bu qanuna rəyon və yerlərdə heç də həmişə riayət olunmur. Minadan zərərçəkənlərin bildirdiklərinə görə, yerli və regional qurumların bəzi işçiləri həmin şəxslərin adına torpaq payının olmasını əsas gətirərək onlara ünvanlı dövlət sosial yardımının verilməsindən yayınırlar. Nəticədə isə, minadan zərərçəkmiş şəxslərin ünvanlı dövlət sosial yardım almaq hüquqları pozulur, aztəminatlı ailələr üçün hökumətin ayırdığı maliyyə yardımı onlara çatmır və hökumətdən yardım gözləyən minadan zərərçəkən şəxslər maliyyə yardımından və imtiyazlardan məhrum olurlar. Minadan

masını onun dinə münasibətində müəyyən dəyişikliyin əmələ gəlməsi kimi düşünməməlidir. Əksinə, Əhməd bəy İslam dininə onun bir sıra üstün və müərəqqi cəhətlərinə, ciddi və prinsipial mövqeyinə görə çox yüksək qiymət verir və belə bir dinin qanunlarını, hökmlərini, qaydalarını saxtalaşdırıb öz məqsəd və mənafeyinə qurban verənləri lənətləyir, belələrinə qarşı İslamın ən sərt və ciddi qanunlarından istifadə etməyi zəruri sayırdı. Çünki belə adamların mövcudluğu xalq kütləsində İslama qarşı inamın azalmasına, əqidənin zəifləməsinə səbəb ola bilər. Buna isə heç cür yol vermək olmaz.

Əhməd bəy Ağayev ruhaniləri zahiri və batınlarına görə iki qismə ayırır və “Qəbahət kimdədir?” məqaləsində yazır: “Əvvəlincisi dəstə olan zahiri alim, batini şeytanları bız ələddavim əhanət qamçısı ilə qamçılıyib aralıqdan götürülmələrinə səy edəcəyiz. Əgər bu yolda bizim canımız da lazım olsa, müzayiqə etməyəcəyiz. Çünki hədisi-nəbəvinin “ İzə fəsedəl alimə fəsedə aləm” məzmununda (bir alimni mənevəvi düşkünlüyü ilə min pozulması, qarışması deməkdir) bu günə alimləşənlər biz islahatın əşəd, ən vahiməli düşmənləri hesab edirik və onlar ilə cəhadi özümüzə vacibati-diniyyədən fərz edirik.

İkinci dəstəyə, həqiqi ictimaiyyətə (ki, əlhəmdülillah kəsir ictimaiyyətdir) gəldikdə, biz onlara kəmal-əhtiram və izzətlə həmvərayə deyəcəyiz.”

Bəli, Əhməd bəy Ağayev cəmiyyətin, millətin, müsəlmanların sağlamlıq əqidə və dərin inama malik olması yolunda hər cür əzab və əziyyət çəkənməyə hazır, malından, canından, dövlətindən keçməyə qadir olan bir vətəndaş, bir mücahid idi.

Ruhu şad olsun!

MİR MÜSTƏQİL AĞAYEV, AMEA-nın Fəlsəfə və Siyasət-Hüquqi Tədqiqatlar İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, fəlsəfə elmləri doktoru

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Əhməd bəyin cavabında da ilk baxışdan adama elə gəlir ki, o, çox fanatik bir müsəlmandır, ifrat dərəcədə dindardır, hər şeyin mövcudluğunu, bütün şüxus yollarını ancaq Qurana inamda görür, insanların fəaliyyətini, arzu və istəkləri uğrunda mübarizəsini isə əsla qəbul etmir. Daha doğrusu, gerilikdən, ətəldən çıxış yolunu Quranda, ondan möhkəmmöhkəmə yapışmaqda görür. Lakin əslində belə deyildir. Düzdür, Əhməd bəy dindar bir mühtidə, dindar ailədə böyüyüb, İslam dininin tədqiqi ilə məşğul olub və dindar müsəlman kimi də tanınıb. Əgər belə olmasa idi, hər hansı bir kobud səhvə, qəbahətə yol verməmiş olsaydı, istər həyatda, istərsə də mətbuatda Şeyxülislam və digər yüksək dərəcəli ruhanilərlə mübahisəyə girməz, onları İslama qarşı zəif əqidədə olduqları üçün kəskin tənqid edə bilməzdi. Məqalələ-